

10003/2017

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

**Direcția legislație, documentare și contencios
Serviciul legislație și documentare**

Nr. 4365/2017

**Secretar general,
Judecător Roza Marcu**

*Lucrarea se publică, după anonimizare,
în zona din EMAP accesibilă magistraților*

DA	NU
----	----

PUNCT DE VEDERE

***privind solicitarea Asociației Victimelor Accidentelor de Circulație de modificare
a O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru***

I. Solicitarea

Prin adresa nr. 019/20.02.2017, Asociația Victimelor Accidentelor de Circulație a transmis Consiliului Superior al Magistraturii un memoriu cu privire la îngrădirea accesului liber la justiție al victimelor accidentelor de circulație, prin care a propus modificarea art. 29 din O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru prin introducerea în categoria acțiunilor scutite de la taxa de timbru a celor care au ca obiect valorificarea dreptului la integritate fizică și psihică sau introducerea unui articol distinct în acest act normativ care să prevadă explicit stabilirea unei taxe de timbru asemănătoare celei prevăzute de art. 27.

Asociația Victimelor Accidentelor de Circulație sesizează „un abuz cu consecințe dezastruoase asupra vieții victimelor accidentelor de circulație, generat de o interpretare superficială și de o aplicare necorespunzătoare a normelor de drept și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, Curții de Justiție a Uniunii Europene și Înaltei Curți de Casație și Justiție, de către un număr îngrijorător de mare de judecători din România”.

Se arată că această situație a apărut odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal, ocazie cu care a fost modificat textul infracțiunii de vătămare corporală din culpă, astfel că vătămrile corporale ce necesită pentru vindecare cel mult 90 zile nu mai fac obiectul unei infracțiuni.

Nemaifiind vorba de infracțiune, nu se mai aplică textul actului normativ ce reglementează scutirea de la plata taxei judiciare de timbru, respectiv art. 29 lit. i) din OUG nr. 80/2013, text ce are în vedere numai cauzele penale. La momentul elaborării acestui act normativ privind taxa de timbru, toate vătămrile corporale ce necesitau mai mult de 10 zile de îngrijire medicală intrau sub incidența legii penale și astfel erau scutite de taxa de timbru, nefiind necesară o reglementare separată pentru cele ce nu făceau obiectul unei cauze penale. În vechiul cod penal, legiuitorul a considerat că vătămrile sub 10 zile de îngrijire medicală nu reprezintă o lezare a acestei valori fundamentale,

1

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.141B,, Sector 6

Tel: 311 69 00; Fax:311 69 01

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.141B,, Sector 6

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

respectiv a dreptului la integritate fizică și de aceea nu au fost incluse în scutirea de la taxa de timbru.

Valorificarea dreptului la despăgubire pentru prejudiciile materiale și morale ce decurg din încălcarea dreptului la integritate fizică și psihică reprezintă un mijloc juridic care ar trebui să fie la îndemâna victimelor (persoane prejudiciate), pentru a beneficia, în măsura în care se mai poate, de repunerea în situația anterioară, existând obligația celui vinovat de reparare integrală a prejudiciului creat.

Acțiunile în instanță pentru valorificarea acestor drepturi și implicit obținerea de despăgubiri, nu pot fi asimilate cu acțiunile sau cererile evaluabile în bani pentru care se stabilește taxa de timbru conform art. 3 alin (1) din O.G. nr. 80/2013 privind taxa de timbru.

Se mai arată că scopul taxei de timbru expres prevăzut în art. 1 alin. (2) din O.G. nr. 80/2013 reprezintă plata serviciilor prestate de instanță, însă în cazul prezentat fiind vorba de valorificarea unei valori supreme garantate de Constituție, statul are obligația de a asigura apărarea acesteia, astfel încât prestația instanței reprezintă realizarea obligației statului de a apăra valorile supreme, și nicidecum o prestație pentru valorificarea unui interes patrimonial.

Taxa de timbru poate fi considerată o îngrădire a accesului la justiție atunci când este impusă cu încălcarea principiilor și normelor de drept precum și a jurisprudenței - în principal a CEDO și CJUE. Astfel, orice limitare prevăzută de legislația internă privitoare la dreptul de acces la un tribunal recunoscut de art. 6 paragraful 1 din Convenție depinde de particularitățile procedurii în cauză, și, în consecință, trebuie ținut cont de ansamblul procesului condus în contextul ordinii juridice. Or, procesul are ca obiect valorificarea celui mai important drept fundamental și anume dreptul la viață, la integritate fizică și la integritate psihică.

Se precizează că acest memoriu a fost transmis și Guvernului României și Avocatului Poporului.

II. Dispoziții legale relevante:

1. O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare:

Art. 3 alin. (1): „Acțiunile și cererile evaluabile în bani, introduse la instanțele judecătorești, se taxează astfel:

- a) până la valoarea de 500 lei - 8%, dar nu mai puțin de 20 lei;
- b) între 501 lei și 5.000 lei - 40 lei + 7% pentru ce depășește 500 lei;
- c) între 5.001 lei și 25.000 lei - 355 lei + 5% pentru ce depășește 5.000 lei;
- d) între 25.001 lei și 50.000 lei - 1.355 lei + 3% pentru ce depășește 25.000 lei;
- e) între 50.001 lei și 250.000 lei - 2.105 lei + 2% pentru ce depășește 50.000 lei;
- f) peste 250.000 lei - 6.105 lei + 1% pentru ce depășește 250.000 lei.”

Art. 29 alin. (1)-(3): „(1) Sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru acțiunile și cererile, inclusiv cele pentru exercitarea căilor de atac, ordinare și

extraordinare, referitoare la:

i) cauzele penale, inclusiv despăgubirile civile pentru prejudiciile materiale și morale decurgând din acestea; (...)

(2) Sunt scutite de taxa judiciară de timbru cererile, acțiunile și căile de atac formulate de către prefect sau primar pentru anularea actelor juridice făcute ori emise cu încălcarea prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Sunt scutite de taxa judiciară de timbru cererile pentru dizolvarea societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și a grupurilor de interes economic, formulate de Oficiul Național al Registrului Comerțului."

Art. 30 alin. (1): *"Sunt scutite de taxa judiciară de timbru acțiunile și cererile, inclusiv căile de atac formulate, potrivit legii, de Senat, Camera Deputaților, Președinția României, Guvernul României, Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Consiliul Legislativ, Avocatul Poporului, de Ministerul Public și de Ministerul Finanțelor Publice, indiferent de obiectul acestora, precum și cele formulate de alte instituții publice, indiferent de calitatea procesuală a acestora, când au ca obiect venituri publice."*

2. Codul penal:

„Art. 193 - Lovirea sau alte violențe

(1) Lovirea sau orice acte de violență cauzatoare de suferințe fizice se pedepesc cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) Fapta prin care se produc leziuni traumatiche sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani sau cu amendă.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate."

„Art. 196 - Vătămarea corporală din culpă

(1) Fapta prevăzută în art. 193 alin. (2) săvârșită din culpă de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice ori a unei substanțe psihoactive sau în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Fapta prevăzută în art. 194 alin. (1) săvârșită din culpă se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă.

(3) Când fapta prevăzută în alin. (2) a fost săvârșită ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale sau a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii sau meserii ori pentru efectuarea unei anumite activități, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda.

74) Dacă urmările prevăzute în alin. (1) - (3) s-au produs față de două sau mai multe persoane, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

(5) Dacă nerespectarea dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere sau

desfășurarea activității care a condus la comiterea faptelor prevăzute în alin. (1) și alin. (3) constituie prin ea însăși o infracțiune se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(6) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate."

3. Codul de procedură civilă

„Art. 197 - Timbrarea cererii

În cazul în care cererea este supusă timbrării, dovada achitării taxelor datorate se atașează cererii. Netimbrarea sau timbrarea insuficientă atrage anularea cererii de chemare în judecată, în condițiile legii."

III. Analiza solicitării

a) Cu privire la competența de soluționare a memoriului Asociației Victimelor Accidentelor de Circulație, arătăm următoarele:

În concret, solicitarea supusă analizei vizează scutirea de la plata taxei de timbru a acțiunilor și cererilor referitoare la despăgubirile civile pentru prejudiciile materiale și morale decurgând din vătămări ale integrității fizice și/sau psihice, cu motivarea că noul Cod penal a modificat conținutul infracțiunii de vătămare corporală din culpă, aspect de natură a produce consecințe și asupra incidenței prevederilor art. 29 alin. (1) lit. i) din O.U.G. nr. 80/2013.

Potrivit **art. 137 alin. (1) din Constituția României**, republicată, „formarea, administrarea, întrebuințarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sunt reglementate prin lege”, la **art. 139 alin. (1) din legea fundamentală** arătându-se că impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat stabilesc numai prin lege.

Așadar, Legea fundamentală lasă la latitudinea legiuitorului să stabilească politica bugetară a statului, inclusiv acordarea scutirilor de taxe sau impozite, Parlamentul având calitatea de autoritate legiuitoare primară, iar Guvernul de autoritate legiuitoare delegată.

Consiliul Superior al Magistraturii este, potrivit art. 1 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare, garantul independenței justiției, este independent și se supune în activitatea sa numai legii. Aceeași lege definește competențele și atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii.

Potrivit dispozițiilor art. 35-43 din această lege, atribuțiile Consiliului au ca obiect cariera judecătorilor și procurorilor, precum și organizarea și funcționarea instanțelor și parchetelor. Totodată, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii adoptă regulamentele de organizare și funcționare specifice, enumerate de art. 38 din Legea nr. 317/2004 republicată, cu modificările ulterioare, aferente domeniului său de activitate. Între atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii se regăsesc și cele enunțate de art. 38 alin. (3) și (5) din Legea 317/2004, de avizare a proiectelor de acte normative ce privesc

activitatea autorității judecătorești și de sesizare a ministrului justiției cu privire la necesitatea inițierii sau modificării unor acte normative în domeniul justiției.

Totodată, potrivit art. 44 din aceeași lege, Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește, prin secțiile sale, rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, pentru faptele prevăzute în Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Aprecierea asupra oportunității stabilirii unei taxe de timbru, a cuantumului acesteia sau a reglementării unei scutiri de la plata taxei de timbru nu este atributul Consiliului Superior al Magistraturii.

Doar Parlamentul – ca autoritate legiuitoare primară - și Guvernul – ca autoritate legiuitoare delegată – au competența de aprecia asupra oportunității de reglementare a scutirii de la plata taxei de timbru a acțiunilor și cererilor referitoare la despăgubirile civile pentru prejudiciile materiale și morale decurgând din vătămări ale integrității fizice și/sau psihice.

În situația în care se apreciază că solicitarea excede competențele Consiliului Superior al Magistraturii, propunem transmiterea sesizării către Ministerul Justiției, spre analiză.

b) În subsidiar, în măsura în care se apreciază necesară formularea unui punct de vedere pe fond cu privire la solicitarea Asociației Victimelor Accidentelor de Circulație, arătăm următoarele:

În esență, în reglementarea actuală a art. 196 alin. (2) și (3) din Codul penal, vătămarea corporală din culpă, săvârșită de o persoană care nu se află sub influența băuturilor alcoolice ori a unei substanțe psihoactive sau în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune, constituie infracțiune doar dacă a avut ca urmare leziuni traumatice sau afectarea sănătății unei persoane, care au necesitat, pentru vindecare, mai mult de 90 de zile de îngrijiri medicale, sau a avut una dintre celelalte consecințe reglementate la art. 194 din Codul penal (o infirmitate, un prejudiciu estetic grav și permanent, avortul, punerea în primejdie a vieții persoanei).

Pe cale de consecință, chiar dacă a fost săvârșită o faptă sub forma de vinovăție a culpei, care a produs vătămări corporale care au necesitat pentru vindecare un număr de maxim 90 de zile de îngrijiri medicale (fără a fi incidentă vreuna dintre celelalte consecințe prevăzute la art. 194 din Codul penal), aceasta nu mai constituie infracțiune dacă subiectul activ nu s-a aflat sub influența băuturilor alcoolice ori a unei substanțe psihoactive sau în desfășurarea unei activități ce constituie prin ea însăși infracțiune.

Nemaifiind infracțiune, nu mai sunt aplicabile nici prevederile art. 29 alin. (1) lit. i) din O.U.G. nr. 80/2013, cu modificările și completările ulterioare, care scutesc de la plata taxei judiciare de timbru cauzele penale, precum și acțiunile și cererile având ca obiect despăgubirile civile pentru prejudiciile materiale și morale decurgând din acestea.

Drept urmare, pentru valorificarea pretențiilor civile decurgând din vătămări corporale care nu mai sunt calificate ca infracțiune de legiuitor este necesară promovarea

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

unei acțiuni în fața instanțelor civile, caz în care devin aplicabile prevederile art. 3 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013, referitoare la taxarea acțiunilor și cererilor evaluabile în bani.

Însă, raportat la importanța valorii sociale lezate prin astfel de fapte ilicite, respectiv integritatea corporală și sănătatea persoanei, de cele mai multe ori despăgubirea solicitată ca urmare a unor vătămări ale integrității fizice și/sau psihice au un nivel considerabil, ceea ce determină și stabilirea unui quantum ridicat al taxei de timbru.

Pe aceste premise, apreciem că reglementarea în vigoare a taxelor judiciare de timbru nu se mai corelează cu noua reglementare penală a infracțiunii de vătămare corporală din culpă și se impune revizuirea acesteia, astfel încât să nu constituie un obstacol nejustificat în realizarea accesului liber la justiție.

Accesul liber la justiție constituie un principiu de bază al unui stat de drept, iar o nesocotire a acestuia ar reprezenta atât o încălcare a legii fundamentale (art. 21 din Constituția României, republicată), cât și a unor documente internaționale.

Atât în practica Curții Constituționale, cât și în cea a Curții Europene a Drepturilor Omului, s-a subliniat necesitatea ca accesul la justiție să fie asigurat în mod efectiv și eficace.

Astfel, în **Decizia nr. 694/2015, Curtea Constituțională** a reținut că „*statul are la dispoziție o marjă de apreciere în ceea ce privește elaborarea și aplicarea politicilor sale fiscale, (...) dar dispozițiile legale adoptate în acest sens nu trebuie să contravină drepturilor și libertăților fundamentale, astfel cum sunt prevăzute de Constituție.*”

De asemenea, **Curtea Europeană a Drepturilor Omului** a arătat, în jurisprudența sa, că legiuitorul trebuie să dispună, la punerea în aplicare a politicilor sale, mai ales cele sociale și economice, de o marjă de apreciere pentru a se pronunța atât asupra existenței unei probleme de interes public care necesită adoptarea unui act normativ, cât și asupra alegerii modalităților de aplicare a acestuia (*Cauza Dumitru Daniel Dumitru și alții împotriva României*, paragraful 49). De asemenea, Curtea a mai statuat că statul, mai ales atunci când elaborează și pune în practică o politică în materie fiscală, se bucură de o marjă largă de apreciere, **cu condiția existenței unui „just echilibru” între cerințele interesului general și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale omului** (*Cauza Stere și alții împotriva României*, paragraful 50).

În pofida marjei de apreciere de care dispune statul în această materie, Curtea a subliniat că limitarea dreptului de acces la un tribunal nu este compatibilă cu prevederile art. 6 alin. 1 din Convenție decât dacă prin aceasta se urmărește un scop legitim și dacă există un grad rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat. În particular, ținând cont de principiul conform căruia Convenția urmărește protejarea unor drepturi care nu sunt teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective, Curtea a reținut că **quantumul cheltuielilor de judecată, apreciat în contextul circumstanțelor unei spețe date, inclusiv capacitatea reclamantului de a le achita, precum și faza procedurală în care această restricție este impusă sunt factori care trebuie luați în considerare atunci când se determină dacă o persoană a beneficiat de dreptul de acces la un tribunal sau dacă, datorită cuantumului cheltuielilor de judecată, dreptul de acces**

[REDACTED] [REDACTED]
la un tribunal a fost restrâns în așa măsură încât este afectat în însăși substanța sa
(cauza Weissman și alții împotriva României, Cauza Iorga împotriva României).

Totodată, observăm că legiuitorul a optat, în ipoteza despăgubirilor pentru daunele morale aduse onoarei, demnității sau reputației unei persoane fizice, pentru sistemul unei taxe fixe, și nu la valoare (art. 7 din O.U.G. nr. 80/2013).

Cu atât mai mult apreciem că, pentru ocrotirea dreptului fundamental la integritate fizică și psihică ale persoanei, ar trebui modificat sistemul de taxare a acțiunilor și cererilor având ca obiect despăgubiri civile pentru prejudiciile materiale și morale decurgând din vătămări ale integrității fizice și/sau psihice.

Acest deziderat se poate realiza prin modificarea O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, în sensul reglementării că astfel de cereri sunt scutite de la plata taxei de timbru.

Urmează a se aprecia asupra oportunității sesizării Ministerului Justiției cu propunerea de modificare a O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, în sensul anterior menționat.

Propunem înaintarea prezentului punct de vedere Comisiei nr. 1 - „Legislație și cooperare interinstituțională”, pentru a analiza și decide.